

*Леонід Федорович Михальченко.
Уродженець села Новоселиця,
місцевий вчитель*

У 1932 році колгосп виконав державну хлібопоставку і дав хоч трохи на трудовень колгоспникам. Та невдовзі прийшла рознарядка, що колгосп повинен здати ще хліба понад план. Хліб здали, залишили лише посівний фонд, який незабаром також забрали. Та на цьому не закінчувалося, район вимагав хліба майже кожного місяця. Восени 1932 року активісти й «червоні уповноважені» з району ходили від хати до хати і забирали хліб у населення «під мітелку».

Вже зимою почали мерти в селі люди з голоду, а весною випадки смертей значно почастишали. Літом у селі від голоду щодня помирало по декілька людей. Ще весною в школі припинилося навчання. Хоч для дітей і варилася їжа, але з тією їжею вижити було неможливо: у воді ні картоплі, ні жирів. Лише трохи борошна чи проса, інколи крупи. Не давали їсти дітям тих батьків, які працювали в колгоспі, бо там видавали щодня хлібний пайок, не давали їсти і дітям

одноосібників, що не вступили до колгоспу. На колгоспному полі також варили і роздавали їжу. Біля таких «столових» ходили постійно якісь невідомі люди, і вже мертвих їх доводилось звозити колгоспними підводами на кладовище (були такі дні, що звозили по 15–17 чоловік). Спочатку мертвих від голоду ховали родичі. А коли почалися масові смерті, були організовані спеціальні підводи. В Новоселиці цю роботу виконували Коротенюк Василь Стахович, Барвицький Прокіп Степанович, Михальченко Макар Омелянович, Гребенатий Петро Захарович, Маташ Василь Андрійович, Вітовський Опанас, Барвицький Трохим. Були такі, що брали коні в колгоспі й померлих родичів везли на цвинтар самотужки, дехто притягав померлих до сільради.

Особливо почастишали випадки смертей від голоду влітку. Ніхто в селі не міг сказати достеменно, скільки сьогодні, вчора померло людей від голоду. Навіть в сім'ях не завжди мали уявлення, хто ще живий, а хто ні. Скільки таких випадків було – невідомо. Зате відомо, хто виліз із погано прикиданої землею ями, – Маташ Т. П., Сидорчук Килина. Вона вилізла із ями і розтирала від холоду в бур'яні босі пухлі, посинілі ноги. Її підібрали і знову повезли до ями. Єврейку Мойер з двома дітками теж прикидали землею, але мати вилізла вночі, добралась до села і вижила.

Зі слів Михальченка Макара Омеляновича, підраховано, що в селі Новоселиця від голоду в 1933 році померло 360–365 чоловік, але ця цифра, за його словами, дуже приблизна. Бо дітей віком до 12–14 років ніхто не пам'ятав. Павло Глушаниця, 1916 року народження, уродженець села Новоселиця, автор книги «Війна без пострілів», називає цифру – 500. Священик Голішевський Петро Софронівич, найпомітніша, мабуть, людина села того часу, людина-самоподок, обдарований природою і неабияким талантом, який, крім духовної, мав вищу технічну освіту, був професором, мав патент на винахід в технічній промисловості, добре знав ситуацію в Новоселиці, збирав і занотовував факти і матеріали з історії села, занотовував у записках кількість померлих від голоду в 1932–1933 роках також в межах п'ятисот осіб.